

RICHNAVSKÉ NOVINY

Dvojmesačník obyvateľov Richnavy

Založené v roku 2004 / Ročník II. / Číslo vydania (3) / Dátum vydania 22. 3. 2005 / Zdarma (nepredajné)

Program začlenenia rómskej rodiny

Rozhovor s autorkou programu
rozvoja Soňou Grinvalskou

(strana 3)

V tomto školskom roku aj ľudový tanec - Rozhovor s riaditeľom ZUŠ v Krompachoch Jánom Lörincom

(strana 4)

Farské spoločenstvo

Pozdrav

Mons. Viktora
Trstenského

„Vážený pán prelát, v nastupujúcom roku 2005 Vám zo srdca želim od Pána Boha zdravie a spokojnosť. V minulom roku ste nám predstavili človeka, ktorého ste dobre poznali – Božieho služobníka Jána Vojtaššáka. Ako starostka Richnavy Vám vyslovujem vďaka, že ste obetovali svoj čas, navštívili našu farnosť a priblížili nám život a postoje otca biskupa.“ Také boli slová poďakovania našej obce zaslané pánovi prelátovi. Pán prelát nás pozdravil spôsobom jemu vlastným – zaslaním ďalších materiálov o biskupovi Vojtaššákov. Zaslaný príspevok končí stručným prehľadom udalostí po odsúdení pána biskupa:

(pokračovanie na strane 5)

Vzdelávanie, bývanie a zamestnanosť

Obecné zastupiteľstvo prerokovalo rozvojové projekty

Mgr. Anna Harmanová, starostka obce

Cieľom rozvoja obce je pre všetkých svojich obyvateľov zabezpečiť dôstojný ľudský život, ktorý určujú vonkajšie podmienky a kvalita osobnosti každého jednotlivca. Preto samospráva obce venovala veľkú pozornosť čistote a bezpečnosti prostredia, prežívaniu voľného času ale i rozvoju kvality osobnosti.

V rámci aktívnej činnosti obec udržuje čistotu ulíc, verejných

priestranstiev, potokov, osady. V zimných mesiacoch čisti všetky chodníky i ulice od snehu, stará sa o polievanie a údržbu klziska. Počas troch mesiacov využilo klzisko na športovanie 1 300 obyvateľov a návštevníkov obce.

Orgány obce sledujú trestnú činnosť páchanú na území obce, na požiadanie obec poskytuje policajným orgánom súčinnosť.

(pokračovanie na strane 2)

Farské spoločenstvo

Definitívne rozhodnutie padlo na strednej škole

Rozhovor s pánom kaplánom Matúšom Perignáthom

Pán kaplán, pamätáte sa, kedy ste prvýkrát uvažovali o tom, že by ste mohli či chceli byť kňazom?

Je veľmi ťažké povedať, kedy som začal prvýkrát uvažovať o kňazstve. Ako skoro každé malé dieťa som si doma, keď ma nikto nevidel, „slúžil“ svätú omšu. Aj vo mne, ako v každom dieťati, bola túžba stať sa kňazom, vojakom, lekárom, letcom a boli aj chvíle, keď som chcel byť jedine smetiárom. Moje prvé vážne zamyslenie nad mojou životnou cestou bolo niekedy v ôsmom ročníku základnej ško-

ly, kedy som pocítil niečo zvláštne, čo by som mohol teraz s odstupom času prirovnať k prvému Božiemu pozvaniu do kňazskej služby.

Kedy a ako padlo definitívne rozhodnutie ohľadom povolania?

Definitívne rozhodnutie padlo na strednej škole. Počas štúdia som bol na duchovných cvičeniach u Jezuitov v Prešove, aj so svojim dobrým kamarátom, u ktorého som cítil taký istý zápas, ako sa odohrával vo mne. Prednášal tam jeden páter, na ktorého meno si nespomínam, a jednu svoju prednášku

mal zameranú na povolanie ku kňazstvu. Začal som veľmi uvažovať o tejto téme a stále viac o tom, aký plán má so mnou náš Nebeský Otec. Tu niekde by som časovo zaradil moje definitívne rozhodnutie stať sa kňazom.

Ovplyvnil Vás pri Vašej životnej voľbe niekto?

Veľký vplyv pri tvorbe rozhodnutia mali na mňa príklady kňazov, ktorí pôsobili vo farnosti.

(pokračovanie na strane 6)

Vzdelávanie, bývanie a zamestnanosť

Obecné zastupiteľstvo prerokovalo rozvojové projekty

Mgr. Anna Harmanová, starostka obce

(pokračovanie zo strany 1)

V roku 2004 až do februára 2005 Obvodné oddelenie PZ v Krompachoch vykazuje v našej obci zníženie trestnej činnosti. Od januára 2005 Prezídium Policajného zboru realizuje na Slovensku Pilotný projekt policajných špecialistov. Našej obci je pridelený jeden policajný špecialista. Túto službu vykonáva vyčlenený pracovník OOPZ v Krompachoch.

Jeho úlohou je úzko spolupracovať s orgánmi obce, starať sa o dodržiavanie verejného poriadku, vykonávať obchádzkovú službu v osade, odhaľovať, objasňovať, oznamovať a prejednávať priestupky, ktorých sa dopustili obyvatelia bývajúci v osade, vykonávať činnosti v oblasti právnej osvety a prevencie kriminality.

Aj keď sa u nás žije veľmi ťažko, uvedomujeme si, že nielen projekty na získanie a udržanie pracovných návykov prispievajú k rozvoju kvality osobnosti. Ani v tejto situácii nesmieme na túto oblasť zabúdať. Obec rada podporí kultúrne a športové združenia naplňajúce svojim programom priority obce a to sú kvalita a zapojenie čo najväčšieho počtu obyvateľov, udržiavanie dobrého prevádzkového stavu zariadení, schopnosť získať financovanie aj z iných zdrojov, nielen z rozpočtu obce. Ide nám o všetky vekové skupiny, ale najmä detí, mládeže a obyvateľov stredného veku. Hľadáme organizátorov schopných rozvíjať pravidelné kultúrne a športové aktivity, zapojiť obyvateľov, vhodných trénerov, cvičiteľov a získať pre túto činnosť potrebné zdroje.

Nejde nám ani tak o jednorazové „akcie“ a „podujatia“, ktoré prebiehajú aj v súčasnosti, ale o pravidelnú kultúrnu a športovú činnosť. Najväčším ohrozením rozvoja Richnavy je však hmotná núdza obyvateľov, ktorá sa v koncentrovanej forme prejavuje v rómskej osade. Je spôsobená nízkou úrovňou základného vzdelania a takmer 100 percentnou nezamestnanosťou obyvateľov osady. Musíme priznať, že aktivačné projekty Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny ako metódy prípravy na trh práce zlyhali - ani jeden z aktivovaných uchádzačov nezískal v priebehu realizácie tohto projektu riadne zamestnanie. V regióne, kde nie je ponuka pracovných miest, je zrejme potrebné riešiť problém zamestnanosti komplexnejšie realizáciou starostlivo pripravených programov.

Rovnako ako hĺbka sociálnej pripasti je alarmujúca aj jej šírka. V súčasnosti má Richnava 2009 oby-

vateľov, z toho v intraviláne obce býva 730 a v osade 1279 obyvateľov. Očakávaný demografický vývoj je zrejmy z nasledovného grafického zobrazenia počtu obyvateľov podľa jednotlivých vekových kategórií.

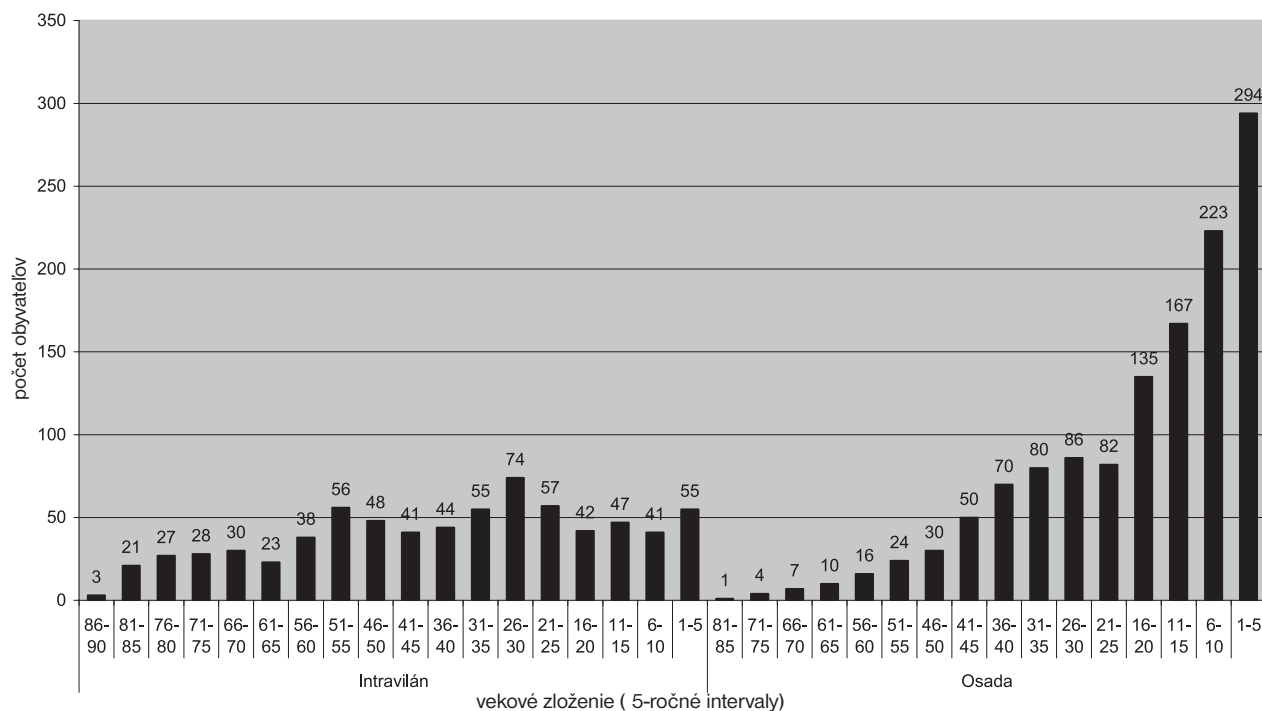
Demografický vývoj ukazuje, že riešenie nie je len vecou našej obce, ale má minimálne celoslovenský rozmer. Aj keď najväčšia zodpovednosť, vyplývajúca nielen z poznania miestnych podmienok, je na pleciach samosprávy obce. Sú to predsa obyvatelia obce. Majú svoje práva, ale aj povinnosti, treba ich rešpektovať a diferencovane im pomáhať.

Zlepšiť tento stav si vyžiada veľkú námahu i obete zo strany jednotlivcov a inštitúcií, najmä zo strany samosprávy obce. Etapa hodnotenia jednotlivých projektov v obecnom zastupiteľstve je v plnom prúde. Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí 28.2.2005 prerokovalo predložené rozvojové programy,

posúdilo ich súlad so Všeobecne záväzným nariadením o rozvoji obce Richnava. Programy sú pripravované pre konkrétnych ľudí, preto umožnilo predstavenie projektu navrhujúceho riešenie hmotnej núdze v osade prostredníctvom Richnavských novín. Na základe záujmu obyvateľov obecné zastupiteľstvo rozhodne o zaradení programu do štruktúry projektov rozvoja obce.

Je potrebné vopred povedať, že nie sme za pridelovanie výhod „zadarmo“, ale len na základe dlhodobého plnenia vopred stanovených tvrdých kritérií. Nielen realizácia objektov pre prechodné bývanie, ale v prvom rade úspešná účasť vo vzdelávacích a sociálnych programoch.

Demografický vývoj intravilán - osada podľa veku po 5 rokov

Vzdelávanie, bývanie a zamestnanosť

Program začlenenia rómskej rodiny

Rodiny sa z osady začnú sťahovať o päť rokov, dovtedy prejdú vzdelávacími a sociálnymi programami spojenými s dočasným bývaním v ubytovacích bunkách - Rozhovor s autorkou programu rozvoja Soňou Grinvalskou

Môžete sa našim čitateľom bližšie predstaviť?

Bývam v Štefánskej Hute. Učím v Špeciálnej základnej škole, predtým v Richnave, teraz v Krompachoch.

Aký je názov Vášho projektu a aké sú jeho ciele?

Názov projektu je „Program rozvoja bývania, vzdelávania a zamestnanosti rodiny s podprogramom pre riešenie hmotnej núdze obyvateľov rómskej osady“. Jeho cieľom je rozvoj rodiny ako základnej bunky spoločnosti a začlenenie rómskej rodiny.

Prečo sa má začleňovať práve rodina, prečo nie jednotlivec alebo celá komunita?

Lebo skutočné začlenenie do spoločnosti so zachovaním vlastných koreňov je možné len vtedy keď jednotkou začleňovania je rodina spĺňajúca stanovené podmienky. V prípade jednotlivca hrozí, že bude spoločnosťou pohltý (asimilovaný) a stratí vlastnú identitu. Výsledkom pokusov o začlenenie väčších spoločenstiev (komunit) je len premiestňovanie nízkeho stupňa rozvoja, nezamestnanosti a biedy z jedného miesta na druhé. Pri presťahovaní celých osád zostávajú zachované ich hlavné negatívne znaky najmä vysoká nezamestnanosť, nízka úroveň vzdelania a hmotná núdza sústredené na etnickom základe.

Spomínali ste podmienky. Prečo je ich splnenie také dôležité?

Ten, kto vstupuje do určitého prostredia, musí si osvojiť a dodržiavať jeho pravidlá. Keď sa chce začleniť napríklad do prostredia cestnej premávky, musí si osvojiť pravidlá cestnej premávky a zložiť teoretické a praktické skúšky. Len potom dostane vodičský preukaz. Ak pravidlá poruší závažným spôsobom, preukaz mu odoberú a až po niekoľkých rokoch môže znovu

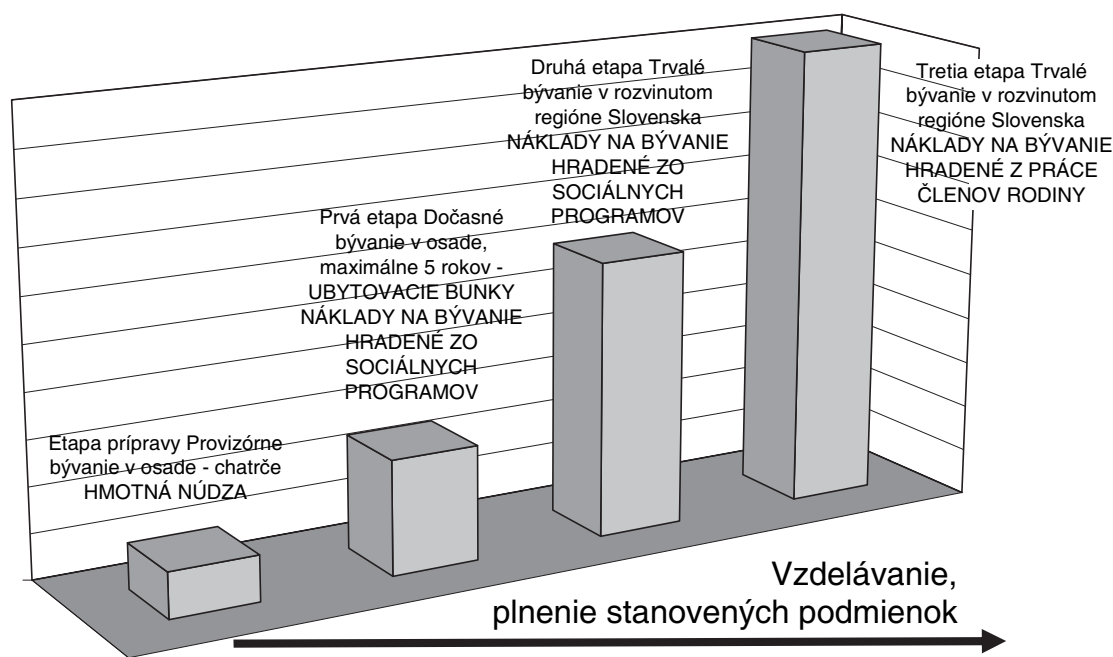
pristúpiť ku preskúšaniu a znovu sa pokúsiť o začlenenie. Veď nevhodní vodiči môžu spôsobiť veľké škody na majetku, zdraví a životoch ostatných účastníkov. Rodina, ktorá sa chce začleniť do rozvinutého prostredia bývania a práce, musí sa

leho programu. Podmienkou dobrého bývania je kvalita a dlhodobá stabilita rodinných vzťahov. Každý, kto niekomu prenajíma byt alebo dom, sa v prvom rade zaujíma, či sa jedná o slušnú a usporiadanú rodinu a tak sa musí správať aj obec.

budovanie rozvodov elektriny a realizáciu vodovodu.

Druhá etapa programu, ktorá začne o päť rokov, bude už prebiehať v rozvinutých regiónoch Slovenska. Aký je dôvod takeého plánovitého presťahovania rodín mimo náš

GRAF POSTUPNÉHO ZVÝŠOVANIA ÚROVNE BÝVANIA

neustále vzdelávať a plniť stanovené podmienky.

Máte pripravený plán postupných krokov programu?

Program bude prebiehať v troch etapách. Cieľom prvej etapy je stabilizovať rodinu, zvýšiť úroveň bývania a zlepšiť infraštruktúru v osade. Cieľom druhej etapy je začleniť stabilizovanú rodinu do rozvinutého regiónu Slovenska a vytvoriť predpoklady pre zamestnanie jej členov. Cieľom tretej etapy je plné začlenenie a zamestnanie členov rodiny v rozvinutom regióne Slovenska.

Môžete nám podrobnejšie popísať postup prvej etapy?

Veľmi rada, lebo práve prvá etapa je veľmi dôležitá pre realizáciu ce-

Dôležitá je tiež ochota učiť sa a pracovať na sebe. Veď poriadok a dobré usporiadanie v dome sa nevytvára samo od seba, ale je výsledkom dennodennej práce a starostlivosti celej rodiny. Je potrebné pamätať na veľa vecí, od priestorov pre uloženie potravín, šatstva, riadu, školských potrieb i paliva na vykurovanie až po priestory, kde dospeli i deti môžu študovať a pripravovať sa na vyučovanie.

Pre tie rodiny, ktoré spĺnia stanovené podmienky, budú v osade postupne umiestňované objekty pre dočasné ubytovanie - ubytovacie bunky, spĺňajúce kritériá pre slušné bývanie rodiny.

Dôležité sú opatrenia na zlepšenie infraštruktúry v osade zamerané na zlepšenie ciest a chodníkov, funkčnosť odpadového hospodárstva, do-

región? Je to migrácia za prácou. Práca je jediný poctivý (a normálny) spôsob ako zabezpečiť životné potreby a my už nemôžeme čakať, kým veľké automobilky a ďalšie investície, ktoré vytvárajú tisíce pracovných miest, prídu do nášho regiónu. My musíme ísť za nimi, ale dobre pripravení, organizovaní, s pomocou samosprávy a štátu.

Tretia etapa bude zrejme určitým závršením programu?

V druhej etape sa členovia rodiny pripravujú na zamestnanie a preto náklady na bývanie, alebo ich časť, je hradená zo sociálnych programov.

(pokračovanie na strane 4)

Vzdelávanie, bývanie a zamestnanosť

Program začlenenia rómskej rodiny

(pokračovanie zo strany 3)

Tretia etapa je naozaj završením programu, lebo v nej sú členovia rodiny zamestnaní a rodina si náklady na bývanie hradí so svojej ekonomickej činnosti.

Prijmú „bohaté“ regióny naše ro-

diny?

Je to otázka dôvery a v súčasnosti je úroveň dôvery nízka. Rodiny, ktoré sa vo vzdelávacích a sociálnych programoch naučia zodpovedne vychovávať svoje deti, kultúrne bývať, slušne spolunažívať a plniť pracovné požiadavky, tie už

dôveryhodné a prijateľné budú.

Má naša obec dostatok zdrojov na taký veľký projekt?

Samozrejme, že nie. Program svojim významom i nárokmi presahuje úroveň obce a musí byť dotovaný z iných zdrojov.

Aký očakávate záujem o program?

Očakávam, že sa obyvatelia zapoja a že obecné zastupiteľstvo schváli zaradenie programu do štruktúry projektov koncepcie rozvoja obce.

*Zhovárala sa
Martina Horváthová*

Charitatívna činnosť

Aktivity charity v našej obci

Na základe *Všeobecne záväzného nariadenia o opatrovateľskej službe pre obyvateľov obce Richnava* uzavrela naša obec zmluvu o poskytovaní opatrovateľskej služby so Spišskou katolíckou charitou v rozsahu jedného pracovného úväzku. Zmluva vstúpila do platnosti od 1.1.2005.

Úlohou opatrovateľskej služby nie je nahrádzať rodinu a povinnosti detí k rodičom. Cieľom je prostredníctvom tejto zmluvy zabezpečiť základné životné potreby osamelých starých a chorých ľudí a pomôcť tam, kde rodina pri všetkej snahe nevládze zabezpečiť potrebnú starostlivosť.

Charita sa však nezaobrá len opatrovaním, ale aj inými aktivitami. V decembri minulého roku Farská charita v Trenčíne darovala obyvateľom našej obce v hmotnej núdzi šatstvo. Obsahom daru boli plné kartóny použitého pánskeho,

dámskeho a detského ošatenia určeného hlavne na zimu. Obec zabezpečila, aby si obyvatelia mohli šatstvo prezrieť, vyskúšať a vybrať podľa toho ako potrebovali. Celkovo bolo v zásielke 30 veľkých krabíc, 30 vriec a 70 kusov voľne položeného šatstva, ktoré celkom naplnili jednu veľkú AVIU.

14. februára tohto roku navštívili našu obec v doprovide riaditeľa Spišskej katolíckej charity Ing. Petra Maľučkého a pána farára Boržika pani Felicitas Filip z Rakúskej charity Viedeň a pani Juta zástupkyňa denníka, ktorý sa venuje sociálnym otázkam pre Viedeň. Návštevu v osade sprevádzala starostka obce Mgr. Anna Harmanová, ktorá oboznámila Rakúsku charitu i rakúsku spoločnosť s podmienkami hmotnej núdze v osade Ružakovec. Cieľom návštevy bolo na základe získaných informácií prehodnotiť možnosti a formy spolu-

práce. Možnosti videli hlavne vo finančnej podpore rozvoja vzdelávania a zamestnanosti. Je však potrebné, aby obec mala pre tieto oblasti schválené vhodné rozvojové programy.

Pre lepšie pochopenie poslania charity sme sa rozhodli priniesť cyklus rozhovorov s diecéznym riaditeľom Spišskej katolíckej charity Ing. Petrom Maľučkým.

Charitatívna činnosť

Charita bližšie a ako ďalej

V cykle rozhovorov o charite uvádzame prvú časť rozhovoru s diecéznym riaditeľom Spišskej katolíckej charity Ing. Petrom Maľučkým

V ostatnom čase sa neraz stretávame so slovami humanita či charita. Veľmi často ich používajú politici, herci a ľudia show biznisu, bohatí podnikatelia, ktorí sa neraz prezentujú na stránkach časopisov a v elektronických médiách. Tak sa neraz stáva slovo láska zdevalvované, slovo cha-

rita veľmi zovšeobecnené a nepochopené. Požiadali sme diecézneho riaditeľa Spišskej katolíckej charity so sídlom v Spišskej Novej Vsi Ing. Petra Maľučkého o dlhší rozhovor, ktorý Vám teraz prezentujeme.

Aký je teda pravý význam slova charita.

Najskôr trochu zložitejšie. Slovo je odvodené od gréckeho Charitas alebo z latinského Caritas (starší ľudia poznajú skôr pojem Karita) a jednoducho vyjadruje lásku, dobročinnosť, nezištnosť. Slovo

Caritas je odvodené od latinského kmeňa carus - vzácny, milý a napokon toto slovo má svoju kontinuitu v gréckom slove agapé - hostina lásky, sladké jedlo alebo kresťanská láska.

Aké sú potom z týchto významov konkrétne dôsledky pre človeka?

V pravom slova zmysle môžeme hovoriť, že Charita je činnou láskou, ktorú prejavuje jeden človek druhému. Motiváciou však nie je len humanizmus, ale oslava Pána Boha, služba Kristovi, ktorý je chudobný, hladný, smädný, opustený... práve v konkrétnom človekovi. Teda ak niekto hovorí o tom, že robí Charitu hovorí, že ponajprv oslavuje a vzdáva vďaka Pánovi a slúži konkrétne bližnému. Cez toto vysvetlenie vidíme, že ak niekto dokonca stotožňuje slovo Charita s ekologickými aktivitami či ochranou zvierat je na nesprávnom poli chápania. Cirkev vždy chráni život, aj vegetatívny a senzibilný, ale najvyššou hodnotou je ľudský život a úcta k nemu od počatia v lone ženy až po prirodzenú smrť. Ak takisto niekto používa, azda už moderný a populárny jedine kresťanský výraz Charita na označenie akejkolvek humanistickej či inej aktivity a neuznáva Božiu autoritu, je neidentickým, totiž nepravdivým vo výraze.

Hovorili ste, že ide v princípe o výraz kresťanskej lásky. Priblížte, prosíme, nám a čitateľom obecných novín Richnava v krátkosti historické rámce Charity.

Je to presne tak ako hovoríte. Prví kresťania od počiatku chápali zo zmysľania, slova, skutkov i z konania svojho Učiteľa a od apoštolov, že podľa vyznania viery, ktorá sa prejavuje v konkrétnom živote, v konkrétnej službe iným, budú raz hodnotení na poslednom súde. Preto mnohí svoj majetok predávali, a to nielen bohatí, ale aj stredná vrstva, z ktorého potom miestna cirkev pomáhala skutkami telesného alebo duchovného milosrdenstva núdnym bratom a ostatným v meste. Liturgické slávenia, v kto-

rých bolo ústredným Slovo (dobrá zvesť - evanjelium) a prítomnosť Sviatosti Oltárnej, ktorá sa dávala veriacim, boli spojené so spoločným jedlom s hladnými a chudobnými. Tu si treba uvedomiť aké veľké riziko podstupovali prví kresťania v časoch prenasledovania. A predsa to veľmi aktívne v meste robili. Katakomby dosvedčujú, že s úctou pochovávali mŕtvych, ktorých našli pohodených na ulici. Pri biskupoch sa vytvoril špeciálny úrad diakonov, ktorý mali okrem iného za úlohu organizovať službu činne lásky Caritas. Uvediem napríklad diakona sv. Vavrince. Tu sú počiatky Charity.

Preto katolícka Cirkev hovorí, že človek je jej cestou? Ako však možno tak hovoriť, keď mnohí autori, zvlášť počas komunizmu nám vtíkajú do hláv, ale aj teraz mnohí liberáli neraz oponujú, že Cirkev v stredoveku robila temné skutky a označujú toto obdobie ako temný stredovek.

Áno, Učiteľský úrad Cirkvi vždy povzbudzoval veriacich a ostatných ľudí k vzájomnosti, odpusteniu a k milosrdnej láske. Cirkvi ide o spásu duší, o záchranu človeka, ktorú každý nájde jedine v Kristovi. To však neznamená, že jednotliví členovia sú dokonalí a nezhrešili. O tom svedčia v poslednom čase mnohé ospravedlnenia Svätého otca Jána Pavla II. Domnievam sa však, že ak budeme v krajnostiach hodnotenia stredoveku, ale napokon aj každého časového obdobia, nebudeme na správnej ceste. Nebudem sa dotýkať hodnôt stredovekej kultúry a iných oblastí života, z ktorých čerpáme dodnes. Ale prosím, všimnite si, v ktorej etape a kto začína organizovať sociálne služby, zriaďovať prvé nemocnice, lekárne, prvé hospice. Iba človek v krajnosti nemôže s úžasom ohodnotiť veľký rozvoj týchto odborov

a holistického chápania služby práve v Cirkvi. Koľko reholí sa službe človeku priamo venovalo. Koľko svätých nám dala Cirkev práve z nezištnej služby a obety pre človeka. Pravda, kde je človek tam stále môže dôjsť a aj dochádza k chybám, ktoré treba reparaovať, ale nie „revolúciou“, lež pravdivou reflexiou v pokání, očistením v duši, čo môže urobiť iba Kristus na základe slobodného súhlasu človeka. Jedine pokánie je cestou nápravy.

Je pravdou, že veci treba skúmať z viacerých strán. Doteraz sme hovorili o spontánnej Charite. Kedy a v akom spoločenskom kontexte vznikla neskôr organizovaná forma Charity?

Máte pravdu. Išlo o Charitu ako výraz pružnej odozvy na potreby sveta a človeka v ňom. Ona bola organizovaná, no v našom modernom chápaní a dobe nových informačných technológií sa nám javí akoby živelná. Priemyselná revolúcia mala za následok najmä vo vyspelých krajinách (Nemecko, Anglicko) vznik veľkej koncentrácie robotníkov pri priemyselných aglomeráciách, ktorí sa presťahovali s vidinou lepšieho života z obcí a usadlosti do miest. Keďže napätie stúpalo na rôznych poliach spoločenského života, často išlo o neprirodzené a ťažké životné podmienky, núdza a chudoba sa sústredila na „jedno miesto“. Katolícka Cirkev ústami pápeža Leva XIII. v roku 1891 reaguje encyklikou *Rerum novarum* a stavia sa na stranu spravodlivosti, odmietajúc riešenie problému marxistickou ideológiou, kde nie človek je podstatným, ale len spoločnosť. Dôsledky tejto ideológie môžeme vidieť u nás dodnes. V roku 1897 práve v Nemecku vzniká prvá organizovaná Charita s názvom Caritas - združenie spolkov. V súčasnosti spolu s Diakoniou je jedným

z piatich najdôležitejších pilierov sociálnej práce v SRN. V nemeckej Charite (DCV) pracuje vyše 450 000 profesionálnych zamestnancov.

Charita na Slovensku vznikla až po páde komunistov na Slovensku v roku 1989?

Nie. V rámci tzv. Katolíckej akcie iniciovanej otcom biskupom Bubničom vzniká už 19. januára 1927 organizovaná charita s názvom Ústredná Karita na Slovensku (ÚKS) so sídlom na Palisádach v Bratislave. Samozrejme už skôr tu boli viac alebo menej organizované formy charitatívnej práce. ÚKS bola začlenená do Ríšskeho zväzu Charít v Československu. Bola však úplne samostatným subjektom.

Spomenuli ste, že u nás Charita bola iniciovaná Cirkvou. Bolo to dielo na pôde Cirkvi alebo ako jeden z mnohých spolkov, ktoré boli na Slovensku.

V blahej pamäti otec biskup spišský Ján Vojtaššák bol od počiatku vzniku Charity kolégiom biskupov poverený ju rozvíjať - bol jej predsedom. Charita na Slovensku nebola a ani nie je spolkom či občianskym združením. Je to výraz služby katolíckej Cirkvi, výraz služby a povinnosti biskupa a jeho pomocníkov (kňazov) v rámci učiteľského, posväcujúceho i pastierskeho úradu. Je to teda cirkevná organizácia.

Chcete povedať, že Charita má slúžiť iba kňazom či rehoľným sestram?

To by bol veľký omyl, s ktorým sa veľmi často stretávame. Ak hovoríme: Charita je výraz povinnosti biskupa a kňazov, hovoríme o zakorenení alebo ak chcete identite Charity. (pokračovanie na strane 6)

Farské spoločenstvo

Pozdrav Mons. Viktora Trstenského

(pokračovanie zo strany 1)

„Po súde nasledovali ťažké väznice a na zaslepenie očí aj charitné domovy v Děčine, Paběnice, Senohraby a nemocnica Říčany, kde dokončil svoj bolestný život bez zúfalstva,

bez všelijakých ponôs 4. augusta 1965. 7. augusta 1965 sa uskutočnil jeho pohreb za účasti pána biskupa Lazíka, asi 200 kňazov a tisíciek veriacich a to i napriek tomu, že

na cestách boli rozostavané eštébácke hliadky, ktoré chceli zabrániť prístupu na pohreb. Vďaka Pánu Bohu pohrebom sa skončil mučenícky život, kňaza, biskupa, rodolúba, no ne-

skončil žiarit jeho príklad, volajúci nás po nasledovaní jeho krásneho života. Prosme Nebeského Otca, aby sa čím skôr skončilo úsilie o jeho blahorečenie.“

Charitatívna činnosť

Charita bližšie a ako ďalej

(pokračovanie zo strany 5)

Pravé poslanie je služba každému človeku, pravda veriacemu podľa príslušnosti k tej či onej denominácii, ale aj každému, kto hľadá pravdu, zmysel bytia, prosto každému tolerantnému človeku bez rozdielu vierovyznania či filozofie života. Práve komunisti chceli zatlačiť Cirkev len za múry kostolov a chceli vytvoriť stav, aby sa zvlášť o Katolíckej Cirkvi mohlo hovoriť, že sa nestará o problémy ľudí, ale iba o starých kňazov a rehoľné sestry, ktoré pod dohľadom tento režim skrýval do zbúranísk a na okraje života ľudí.

Čo konkrétne robila Charita do nástupu komunistov k moci. Vôbec mohla slúžiť počas komunizmu?

Do konca 50. rokov Charita na Slovensku prevádzkovala 26 rôznych zariadení. Boli to detské domovy, domy pre dievčatá zneužívané a pre tie, ktoré prišli za prácou do väčších miest, boli to rôzne tzv. vyživovacie, ošacovacie akcie, ozdravné pobyty pre choré deti, služba, najmä odborná v rodinách. V 506 dobrovoľníckych komunitách pracovali stovky dobrovoľníkov. Len v Spišskej diecéze pracovalo vyše sto takýchto komunit dobrovoľní-

kov, ktoré v súčasnosti nazývame farskými Charitami. Hneď po vojne a potom v roku 1954 bola snaha o zrušenie Charity, keďže už v roku 1950 boli rehoľné sestry vyvezené z detských domovov a iných zariadení do koncentračných táborov a potom neskôr do koncentračných pracovných táborov, do rôznych textiliek, a na ťažké práce do Čiech. Vznikol však problém, čo so starými kňazmi a rehoľnicami, ktoré bolo treba ukryť a starať sa o nich. Komunistický štát by takúto úlohu, že on sa bude starať o duchovných z rôznych dôvo-

dov, nikdy neprevzal. Preto oficiálne Charita nebola zrušená, ale prevádzkovala len domy pre starých kňazov a rehoľné sestry. Iné služby boli absolútne zakázané pod hrozbou represálií. No aj napriek tomu mnohé spoločenstvá a farnosti pomáhali ľuďom v núdzi ako len mohli, mnohí sa z kresťanskej lásky angažovali v štátom zriadených zariadeniach, nemocniciach a podobne.

Ďakujem za rozhovor
Martina Horváthová

Farské spoločenstvo

Definitívne rozhodnutie padlo na strednej škole

Rozhovor s pánom kaplánom Matúšom Perignáthom

(pokračovanie zo strany 1)

Snáď najväčším príkladom mi bol pán farár Marek a terajší pán farár Jakub Grich, ktorý sa snažil obhospodárať zasiať semienko povolania. Za túto starostlivosť sa mu chcem aj touto cestou poďakovať. **Ktoré predmety počas štúdií Vás najviac priťahovali a čím?** Počas šesťročného štúdia som najväčšiu pozornosť venoval liturgike. Liturgika je veda, v ktorej sa spájajú mnohé teologické disciplíny. Priťahovala ma kvôli svojej veľkej hĺbke a úžasným symbolickým vyjadreniam, ktoré som chcel pochopiť preto, aby som liturgii lepšie rozumel, aby som rozumel tomu, čo budem neskôr sláviť každý deň svojho života. Tu by som chcel citovať jednu myšlienku z knihy – Múdrost liturgie. Autor Paul De Clerc v úvode prirovnáva liturgiu k hudbe. Aby sme poznali nejakú melódiu stačí nám poznať osem základných tónov hudobnej stupnice. Ale keď chceme prežiť a spoznať jej krásu, potrebujeme niečo viac. Tak je to aj v liturgii – aby sme ju

poznali potrebujeme základ, potrebujeme vedieť, čo kedy vykonať, ale keď ju chceme naozaj prežiť, potrebujeme hlbšie vnikať do jej vyjadrení, a tie nikdy nepochopíme, keď za každým liturgickým obradom prečítame neviditeľnú rubriku „Toto spokojne vynechaj, bude to kratšie.“ Týmto „vynechaním“ nechudobňujeme len seba, ale hlavne veriacich.

Ktorý bol najväčší zážitok počas štúdia teológie?

Snáď jeden z najväčších zážitkov bol Eucharistický kongres v Poprade. Plne som prežíval jeho prípravu v seminári, a takisto bezprostrednú liturgickú v Poprade. Prial by som všetkým vidieť ten veľký zástup bhoslovcov, diakonov a kňazov, ktorí išiel k tribúne, na ktorej sa slúžila svätá omša. Takisto aj procesia, ktorá sa konala po svätej omši, zanechala vo mne hlboké dojmy.

Na základe čoho si volíte priateľov, aké ľudské vlastnosti považujete za dôležité?

Nemám žiaden vzorec na voľbu priateľov. Je vhodné položiť ďal-

šiu otázku – Kto je to priateľ? Priateľ je človek, ktorému môžem veriť v každej životnej situácii, na ktorého sa môžem kedykoľvek obrátiť, ktorý mi dokáže pomôcť v ťažkých chvíľach a radovať sa spolu so mnou vo chvíľach radostných. Priateľ je človek, ktorý vie dodržať tajomstvo, na ktorého sa dá stopercentne spoľahnúť. Myslim si, že nejedná o priateľstvo, ktoré by neprešlo krízou. Keby totiž takáto kríza po čase neprišla, nebolo by to priateľstvo, ale kamarátstvo. A tu niekde je rozdiel medzi priateľstvom a kamarátstvom. Všetci teda máme veľa kamarátov, ale priateľov len niekoľko. Za najdôležitejšiu ľudskú vlastnosť považujem lásku, lebo ona je základom všetkých ostatných ľudských vlastností.

Máte nejaké obľúbené knihy alebo časopisy?

Pred seminárom som veľmi málo čítal. Tu by som chcel poradiť svojím rovesníkom, ale aj starším – veľa čítajte. V dnešnej dobe je človek veľmi pohodlný. Keď si má

prečítať knihu, radšej si pozrie jej filmové spracovanie. Pri čítaní dobrých kníh sa formuje nielen naša osobnosť, ale aj náš charakter a výrazový slovník.

Osobne si veľmi rád prečítam nejaký historický román, alebo životopis nejakého svätca. Moja veľká záľuba je však v štúdiu kníh, ktoré sa týkajú liturgie, jej histórie, zmyslu a významu pre kresťanské spoločenstvo.

Z časopisov zásadne nečítam také, v ktorých sú správy podávané štý-

lom: „jedna baba povedala“. Veľmi ma mrzí, že takéto časopisy sú, a mnohokrát im ľudia slepo veria bez toho, aby si najprv tvrdenia overili. A takto trpí mnoho ľudí, dokonca aj cirkev.

Čo robievate vo voľnom čase?

Vo voľnom čase nešportujem – však je to aj na mne vidieť (ha-ha). Rád však chodím na prechádzku do prírody, prečítam si dobrú knihu, porozprávam sa s priateľmi, vypočujem si peknú hudbu a mám veľmi dobrý pocit z toho, keď môžem niečo užitočné urobiť.

Ako prijali Vaši rodičia rozhodnutie stať sa kňazom? A čo na to súrodenci? Čo si vážite na svojich rodičoch a čo na svojich súrodencoch?

Rodičom som povedal o svojom rozhodnutí stať sa kňazom tesne pred tým, ako som podával prihlášku na vysokú školu. Ako na to reagovali neviem, to by sa bolo treba spýtať ich, ale z výrazu ich tváre sa dala vybadať veľká radosť. Veľmi som si vážil a vždy budem vážiť to, že ma nikdy do ničoho nenútili. Ponechali rozhodnutie o mojom budúcom živote úplne na mňa. Keď som odchádzal do seminára, vypravovali ma s priateľmi, aby sa mi podarilo to, na čo som sa podujal.

Veľmi ma prekvapilo, keď mi povedali, že ak sa rozhodnem počas štúdií pre inú životnú cestu, nech na ňu nastúpim a ubezpečili ma, že toto rozhodnutie plne pochopia. Mám jedného brata, ktorý si založil rodinu. Ako naňho vplývalo moje rozhodnutie stať sa kňazom, neviem. Myslím si, že v jeho vnútri spôsobovalo určitú radosť.

Podľa sčítania ľudu na Slovensku je tu väčšina veriacich. Čo myslíte, že je príčinou toho, že to akosi pri liturgickom a sviatostom živote v Cirkvi nie je zjavné?

Výsledky sčítania ľudu všetkých na chvíľu potešili. Mnoho ľudí sa priznalo ku Katolíckej cirkvi, vyznalo svoju vieru, ale škoda, že len na papieri. V našich chrámoch sa nič nezmenilo. Nezmenil sa ani postoj ľudí voči cirkvi. Naďalej sú v cirkvi ľudia, ktorí sú naozaj zapálení pre hlásanie evanjelia, ale sú aj takí, ktorí neustále kritizujú každý jej krok. Skúsme sa zamyslieť len nad tým ako sme prijali vyhlásenie biskupov o svätení nedele? Boli sme za, alebo proti? A tu je aj odpoveď na to, kde je príčina, že v cirkvi pri sviatostnom a liturgickom živote necítíme žiaden nárast veriacich.

Čo považujete za najväčšie nebezpečenstvá dnešnej doby a ako by nám viera mohla pomôcť pri ich prekonávaní?

V dnešnej dobe je veľa nebezpečenstiev, ktoré číhajú na človeka z každej strany. Je to hrozba drog, nakažlivých chorôb, „povzbudzujúcich“ filmov, ktoré dávajú návod, ako nenávidieť, zabíjať..., hrozba terorizmu, náboženskej neznášanlivosti. Úplne zapadá prachom túžba po niečom peknom. Z niektorých sviatostí si robia ľudia doslova folklór. A do tohto prostredia má nastúpiť viera v plnej svojej sile. Túto vieru by nemali prezentovať len kňazi, ale v prvom rade rodičia svojim deťom, rodiny rodinám, kresťania by sa mali stať apoštolmi a roznášať túto vieru ďalej na pracoviská, medzi priateľov. Naša stredná generácia je chciac-nechciac poznačená totalitným režimom, v ktorom nám bolo stále prízvukované „Boh neexistuje, je to len výmysel starých ľudí,“ atď. Aby sme mohli toto prekonať, nesmieme nikdy váhať vysloviť meno Boh či na verejnosti, alebo v súkromí. Nebáť sa stať „advokátom cirkvi“ keď cítime, že sa cirkvi krivdí.

Na čo by ste chceli vo svojom kňazskom živote klásť dôraz? Láka Vás pastorácia, či by ste využili možnosť ešte študovať ?

Svoj kňazský život by som chcel postaviť na tri piliere. Prvým je ohlasovanie Radostnej zvesti všetkým ľuďom bez rozdielu. Druhým je ľudský prístup. Treťou spolupráca s laikmi. Tu môžem povedať, čo by som chcel. To, čo z toho som splnil, zodpovie za mňa už niekto iný. Každý kňaz by mal študovať celý život. Vzdelanie kňaza sa nemeria dosiahnutým titulom, alebo hodnosťou, ale životnou múdrosťou. V každom prípade by som chcel rozšíriť svoju diplomovú prácu, v ktorej opisujem históriu Malého Slavkova. Je ešte veľa neprebádaných materiálov. Dúfam, že si niekedy nájdem čas tieto materiály preskúmať a podať aspoň malý kúsok histórie mojej rodnej obci.

Ďakujeme za rozhovor a zároveň sa ospravedlňujeme pánovi kaplánovi, že sme v predchádzajúcom vydaní nesprávne uviedli jeho meno. Redakcia.

Verejnoprospešné služby, kultúra a šport

V tomto školskom roku aj ľudový tanec

Rozhovor s riaditeľom ZUŠ v Kropáčoch Jánom Lörincm

Pán riaditeľ, dôstojný život človeka v obci určujú vonkajšie podmienky a kvalita osobnosti každého jednotlivca. Ako rozvíja osobnosť človeka hudba?

Najlepšiu odpoveď na uvedenú otázku dáva hudobný génius L. van

Beethoven „Hudba kreše dušu človeka“. Poslaním našej školy je rozvíjať nielen osobitné umelecké vlohy, schopnosti a nadanie každého žiaka, ale prostredníctvom hudby rozvíjať aj ich morálne, intelektu-

álne a citové vlastnosti. **V našej obci nepostupujeme len kultúru práce, ale aj kultúru oddychu. Veľmi sme Vám vďační za krásny Novoročný koncert, ktorý ste v našej obci začiatkom roku uskutočnili.**

Radi by sme Vás pozvali napríklad v máji, aby ste nám priniesli naživo krásne Mariánske piesne. Prijímate toto pozvanie?

Áno, ďakujeme za pozvanie. **Vaša Základná umelecká škola v Kropáčoch vychováva hudobníkov z celého okolia. Sú medzi nimi aj naši mladí obyvatelia?**

Z 212 žiakov v hudobnom odbore v tomto školskom roku z obce Richnava navštevujú našu školu 3 žiaci: Aneta Ondášová (klavír, 5. ročník), Ján Kurilla (akordeón, 5. ročník), Edita Bátorová (akordeón a spev, 1. ročník II. stupňa). Všetci sa snažia svoj talent rozvíjať. Verím, že v budúcnosti bude takýchto žiakov z Vašej obce viac.

Pán riaditeľ, organizovanie kultúrnej činnosti, leží v súčasnosti na ple-

ciach školy, ktorej úlohou je hlavne vychovávať a vzdelávať a na pleciach obce, ktorej úlohou je hlavne vykonávať územnú samosprávu. Nebolo by dobré aby kultúra pre celé okolie inštitucionálne a organizačne zabezpečovala na to určená kultúrna ustanovenia?

Základná umelecká škola napomáha zabezpečovať kultúrnu činnosť v meste a v okolí. Výchovno-vzdelávaciu činnosť spájame s aktívnou účasťou žiakov na verejnosti. Sú to rôzne koncerty, kultúrne vystúpe-

nia, výstavy prác žiakov výtvarného odboru, pripravujeme žiakov pre záujmovú umeleckú činnosť. Novým odborom v tomto školskom roku je tanečný odbor so zameraním na ľudový tanec.

Žiaľ, ostatné kultúrne ustanovenia v dnešnej dobe zápasia s financiami, čo je podľa môjho názoru na škodu veci. Dúfam, že aj v tejto oblasti sa v budúcnosti situácia zlepši.

*Ďakujeme za rozhovor
Martina Horváthová*

Verejnoprospešné služby,
kultúra a šport

Jubilanti

**V 4. štvrtroku sa dožili
okružného životného
jubilea títo občania:**

70 rokov:

Andrej Čech,
Richnava 59,
Ján Jenruch,
Richnava 188,
Ján Papcún,
Richnava 155

75 rokov:

Ján Ondáš,
Richnava 209,
Anna Rapavá,
Richnava 165

80 rokov:

Mária Čechová,
Richnava 175,
Ján Harman,
Richnava 82

85 rokov:

Helena Čarnoká,
Richnava 47,
Ján Hvizdoš,
Richnava 220,
Anna Ondášová,
Richnava 94,
Mária Vaščáková,
Richnava 161

Jubilantom blahoželáme.

Verejnoprospešné služby, kultúra a šport

Zimný výstup na Sľubicu

Sľubicu. Tu si turisti oddýchli, doplnili kalórie, pokochali sa vrcholovými pohľadmi a vydali sa po žltej značke cez Gavart do Richnavy, kde ich v Reštaurácii Bašta čakala chutná kapustnica, výstupové odznaky a účastnícke listy. Aj tohoročné číslo 220 turistov svedčí, že výstup je medzi turistami veľmi obľúbený. Aj tento rok nás pocítili svojou návštevou Vojtech Jeremiáš, Ondrej Kozák - mená medzi

Klub slovenských turistov Bradlo Richnava usporiadal v sobotu 17. januára 2005 už 29. ročník Zimného výstupu na Sľubicu, ktorá je svojou nadmorskou výškou 1 129 m najvyšší vrch v južnej časti Braniska. Prezentácia bola v Reštaurácii Bašta, odkiaľ autobusy turistov vyviezli do priesmyku Braniska - Chvalabohu. Odtiaľ trasa smerovala po zelenej značke cez Rudník - Rajtoplíky - sedlo Humence na

turistami veľmi známe, ale aj mnohí rodáci, spomeniem aspoň každoročného účastníka, Jozefa Šustera z českých Budějovic.

Večer sme zablahoželali k okrúhlym 50-tim narodeninám členovi nášho klubu Ing. Jozefovi Kellovi. Aktívne reprezentuje náš klub i obec doma i v zahraničí. Hoci dnes býva v Košiciach, nezabudol na svoju rodnú obec Richnavu, kde sa rád vracia medzi svojich známych a priateľov.

Pripomínam, že je členom vo svete známej leteckej akrobatickej skupiny Biele albatrosy. Aj touto cestou mu chceme popriať pevné zdravie, veľa úspechov a ešte viac príjemných zážitkov na turistických chodníkoch.

A ešte pozvánka na záver: dňa 28. mája 2005 sa na Sľubicu uskutoční 42. stretnutie čitateľov Krás Slovenska. Stretnutie účastníkov na vrchole a slávnostné príhovory budú o 1200 hod. Príďte, neoľutujete, budú tam turisti z celého Slovenska.

*Ing. Peter Cenký
člen výboru
KST Bradlo Richnava*

